

POTRESNA NEVARNOST V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kako pa bi vi ravnali ob potresu?

Zapisa: Anica Ferlin, Uprava RS za zaščito in reševanje

Potres je naravna nesreča, pri kateri seizmično valovanje povzroči neželene posledice na ljudi, objekte in naravo. Gre za pojav, ki ga ne moremo natančno napovedati in preprečiti, lahko pa se določi območja, na katerih je največja verjetnost pojava potresa in njegovih posledic. Takšno območje z večjo potresno nevarnostjo z intenziteto VIII po Evropski potresni lestvici (EMS) poteka v Sloveniji od severozahoda proti osrednjemu delu in jugu ter jugovzhodu države. Potres bi v tem pasu, na katerem prebiva okrog 53 - odstotkov prebivalstva, prinesel velike posledice za ljudi in infrastrukturo. Na objektih bi se pojavile razpoke v stenah, pri dobro grajenih stavbah bi se lahko porušile posamezne sten, slabo grajene stavbe pa bi se porušile v celoti. Z oddaljevanjem od tega območja se potresna nevarnost in učinki potencialnega potresa zmanjšajo.

Na potres se lahko pripravimo z ukrepi, ki blažijo njegove posledice. Mednje prištevamo potresno bolj odporne gradnje, preнове in utrditve stanovanjskih ter javnih objektov, načrtovanje učinkovitega delovanja sistema za zaščito, reševanje in pomoč (ZRP) ter spremljanje in proučevanje potresne dejavnosti. Izredno pomembno je tudi izobraževanje prebivalstva o pravilnem ravnanju pred, med in po potresu ter usposabljanje sil ZRP. Z namenom krepitev usposobljenosti in pripravljenosti sil ZRP Uprava RS za zaščito in reševanje s konzorcijskimi partnerji iz Slovenije, Nemčije, Italije in s Hrvaške zato med leti 2019 in 2021 izvaja projekt *Praktična vaja civilne zaščite - #SIQUAKE2020*.

Projekt #SIQUAKE2020

Namen projekta je povečati pripravljenosti sistema ZRP v Sloveniji ter mehanizma Unije na področju civilne zaščite v primeru velikega potresa v osrednji Sloveniji. Projekt, ki se izvaja s podporo omenjenega mehanizma, vključuje organizacijo in izvedbo različnih dogodkov, od vaj, delavnic, usposabljanj do priprave smernic za izvedbo usposabljanj tudi za druge države članice mehanizma. Osrednji dogodek projekta pa predstavlja praktična vaja #SIQUAKE2020, katere izvedba je bila zaradi epidemije COVID-19 prestavljena na 4. – 8. oktober 2021. Na več deloviščih v Ljubljani, Logatcu in na Vrhniki bo več sto udeležencev iz petih držav ocenjevalo stanje in poškodovanost objektov, vadilo postopke iskanja ter reševanja iz porušeni ali poškodovanih objektov, podpiranja in stabilizacije poškodovanih stavb, zagotavljanja nujne medicinske pomoči, začasnih množičnih zatočišč za prizadeto prebivalstvo ter sprejema mednarodne pomoči.

V okviru projekta se izvajajo tudi aktivnosti za ozaveščanje prebivalstva o pravilnem ravnanju pred, med in po potresu. Ključne smernice za ravnanje ob tovrstnem dogodku vam predstavljamo v nadaljevanju.

Kako se lahko pripravimo na potres

Na karti potresne intenzitete in aplikaciji *POTROG - Oцени svojo stavbo* lahko preverimo morebitne učinke potresov na območju, kjer živimo ter potresno ranljivost našega bivališča. Pripravimo si najnujnejše osnovne potrebščine, ki bi nam po potresu omogočale premostitev obdobja do vzpostavitve osnovnih storitev, kot so voda, zaloga hrane, prva pomoč, higienski pripomočki, odeje, baterijska svetilka in podobno. Priporočljivo je vključiti tudi kopije dokumentov in druge stvari, za katere ocenjujemo, da bi jih potrebovali.

Znotraj gospodinjstva vnaprej določimo varna mesta za zaklon. Omare in elektronske naprave pritrdimo na stene, velike in težke predmete pa postavimo na nižje police. Slik, ogledal in drugih ostrih predmetov ne obešamo nad postelje ter kavče, ki jih odmaknemo tudi od oken, predelnih sten, visokega pohištva in težkih lestencev. Pomembno je tudi, da so plinske in grelne naprave ter zalogovniki vode ustrezno nameščeni in zavarovani, lahko vnetljive in strupene tekočine primerno shranjene ter da na hodnike in pred vrata ne postavimo večjih omar, ki bi nam lahko ob potresu onemogočile izhod.

Kako pravilno ravnamo med potresom

Najpomembnejše med potresom je, da **ostanemo mirni**. Ko začutimo potresne sunke, **se oddaljimo od steklenih površin, si poiščemo zaklonišče pod mizo, podbojem vrat ali v kotu ob notranjih nosilnih stenah**, hkrati pa **si zaščitimo glavo z rokami, oblačili, blazino ali čim drugim**. Nikakor ne smemo zapuščati stavbe, uporabljati dvigala, stopnic in skakati skozi okno. Počakamo, da potres mine, nato pa umirjeno zapustimo stavbo.

Če se med potresom zadržujemo na prostem, se odpravimo na odprt prostor, proč od stavb, infrastrukture in raznih napeljav, vodnih bregov, dreves, previsnih sten itn. Če umik iz pozidanega območja ni mogoč, se umaknemo k najbližji vratni odprtini in si z rokami zavarujemo glavo. V avtomobilu upočasnimo vožnjo, zapeljemo na rob vozišča in počakamo na konec tresenja. Ne ustavljamo se v predorih, na mostovih, v bližini daljnovodov, velikih tabel ali stavb, ki bi se lahko podrle. Na sredstvih javnega prevoza se trdno primemo, da ne pademo in si zavarujemo glavo pred padajočimi predmeti.

Kaj storimo po potresu

Če smo ujeti v ruševinah, poskušamo ugotoviti smer dovoda zraka in pred prahom pokrijemo usta ter nos. Če nismo poškodovani, poskušamo odstranjevati ruševine v smeri dovoda zraka, če pa smo poškodovani, se čim manj premikamo in v enakomernih presledkih udarjamo po kovinski napeljavi ali zidu. Če potrebujemo pomoč in imamo na voljo mobilni telefon, pokličemo 112, vendar se izogibamo nepotrebnim klicem ter varčujemo z baterijo.

Če nismo ujeti v ruševinah in poškodovani, pomagamo na varno ljudem okoli sebe. Po potresu ne uporabljamo odprtega ognja, izklopimo vse plinske in električne naprave ter zapremo glavni ventil vodovodnega omrežja. Poškodovano stavbo zapustimo po najvarnejši poti, pri čemer s seboj vzamemo najnujnejšo obleko, dokumente, denar in zdravila ter poskrbimo za domače živali. Če je stavba poškodovana, vanjo ne vstopamo več, pač pa počakamo na oceno usposobljenih strokovnjakov.

Morebitni potres v osrednji Sloveniji podobne intenzitete kot potresa v Zagrebu marca 2020 in Petrinji decembra 2020 bi lahko zaradi goste naseljenosti, dnevnih migracij in prisotnosti državnih, gospodarskih ustanov ter infrastrukture velike posledice. Okrog 600.000 ljudi bi bilo izpostavljenih učinkom potresa, zato se moramo nanj dobro pripraviti, da zmanjšamo njegove morebitne posledice. Več informacij o pravilnem ravnanju pred, med in po potresu poiščite na spletnih straneh www.siquake2020.eu, www.gov.si in <http://potrog2.vokas.si/>.

Viri:

- Uprava RS za zaščito in reševanje (2012). Ste pripravljeni na potres? Ljubljana: Ministrstvo za obrambo.
- Vlada Republike Slovenije (2020). Državni načrt zaščite in reševanja ob potresu, verzija 3.1, številka 8420-1/2014/9 z dne 20. 2. 2014.
- #SIQUAKE2020 (2020). Projekt #SIQUAKE2020. Dostopno preko: <https://www.siquake2020.eu/o-projektu/> (27. 3. 2021).